

Posudek na magisterskou diplomovou práci z jazyka francouzského

Marie Příbylová

ZVLÁDNUTÍ STRESU PŘI SIMULTÁNNÍM TLUMOČENÍ

(teoreticko-empirická studie)

Stress Management in Conference Interpreting: An Analysis of Theory and Practice

UK FF ÚTRL Praha, srpen 2014

Diplomová práce Marie Příbylové má charakter teoreticko-empirické interdisciplinární studie a je první magisterskou diplomovou prací na Ústavu translatologie FF UK, která se zevrubně věnuje výzkumu stresu, jeho projevům a následně zvládnání stresu při simultánním tlumočení - jak u studentů oboru tlumočnictví při výuce - tak u profesionálních tlumočnicků v praxi.

Diplomová práce (DP) má 138 stránek (+ 14 stránek příloh), je rozdělena do dvou částí: teoretické a empirické a do dvanácti kapitol (6+6) a řady podkapitol.

Teoretická část se zabývá jednak stresem obecně, podává jeho vědeckou definici, popisuje druhy stresu, zejména pak stres pracovní, charakterizuje jednotlivé stresory, fyziologické, mentální, emocionální i behaviorální projevy a účinky jednotlivých druhů stresu, jednak se věnuje také predispozicím jedince ke stresu a zvládnání stresu. V této souvislosti oceňuji kvalitu zpracování těchto částí DP, kde diplomantka prokázala, že ač jejím studijním oborem není psychologie, byla schopná odbornou literaturu prostudovat, zpracovat a srozumitelně, a přitom ne nijak banálně, prezentovat. Rovněž návaznost a struktura menších podkapitol je velmi inteligentně zvolena. Jednotlivé kapitoly ústrojně propojují obecné aspekty se stresem a stresogenními aspekty tlumočení (simultánního), stejně tak jako zvládnání stresu tlumočnickými (*copingové* techniky), kde diplomantka uvádí i názory a studie zahraničních translatologů na téma stresu při tlumočení. Teoretickou část Marie Příbylová zakončuje kapitolou o tlumočnickém výcviku ve vztahu ke stresu, zmiňuje realizované experimenty v zahraničí, čímž si již připravuje půdu pro empirickou část své DP. Diplomantka vychází z hypotézy, že „...vzhledem k tomu, že známé a předvídatelné situace jsou všeobecně považovány za méně stresující než situace neznámé a nepředvídatelné, lze kvalitním a všestranným tlumočnickým výcvikem přispět k tomu, že (budoucí) tlumočníci budou své povolání považovat za méně stresující a že potenciální stres budou schopni účinně zvládat“ (s.8).

V teoretické části práce diplomantka prokázala, že velmi dobře prostudovala odbornou literaturu a danou problematiku zpracovala téměř vyčerpávajícím způsobem.

V empirické části práce zkoumá M. Příbylová několik jevů. Jednak přináší přehled učebních osnov studijního oboru Tlumočnictví na vybraných vysokoškolských pracovištích (škoda, že jejich počet není vyšší, aby byly získané informace průkaznější), přičemž se zaměřuje především na problematiku výuky strategií a technik zvládnání stresu. Následují tři dílčí výzkumy. Jednak dotazníkový průzkum uskutečněný mezi studenty 1. ročníku nMgr. ÚTRL FF UK (kombinace FR-CS), kteří začínají se simultánním tlumočením, v němž zjišťuje (na samém počátku výuky ST), jaká jsou jejich očekávání a případně obavy, především co se týče stresovosti této činnosti, a zda se tato očekávání či obavy naplnily a zda se během výuky také učily strategie, jak stres zvládat (opět formou dotazníku na poslední hodině kurzu). Pro případné zobecnění získaných dat je tento vzorek však příliš malý a nemá dostatečnou vypovídací hodnotu, i vzhledem k tomu, že stres je do značné míry subjektivní a individuální záležitostí. Nejrozsáhlejší dvě dotazníková šetření pak diplomantka provedla jednak mezi studenty magisterského studia, jednak mezi profesionálními tlumočnickými. Jejich cílem bylo zjistit, zda a proč respondenti považují tlumočení za stresující činnost a zda používají vědomě strategie a techniky k jeho zvládnutí. Zvláštní pozornost byla věnována v dotaznících

tomu, zda profesionální tlumočníci, kteří mají tlumočnické vzdělání, se učili se stresem pracovat a vyrovnávat se s ním v rámci tohoto studia. Na stejnou otázku odpovídali i studenti. Ukázalo se, že techniky zvládání stresu se podle nich neprobírají ve výuce dostatečně, a že by zvládání stresu mělo být vyučováno a nacvičováno i v rámci samostatného volitelného předmětu. V ideálním případě by mělo být zvládání stresu vyučováno jak teoreticky, tak prakticky. V souvislosti s tím formuluje diplomantka na závěr řadu doporučení pro výuku (s. 129-130) i pro praxi (s. 130-131) a náměty pro další výzkum. Diskuse u obhajoby by se mohla právě na tuto část zaměřit.

K formální stránce mám několik poznámek: je škoda, že si diplomantka při formátování nezkontrolovala čísla stránek, na něž odkazuje. Bohužel v posledních podkapitolách empirické části je také dost překlepů, formulačních nedostatků či chybí např. nadpis u grafu (s. 120 – chronický stres?), jež pravděpodobně vznikly přetahováním z předchozích verzí.

Práce Marie Příbylové splňuje všechny náležitosti magisterské diplomové práce. Je napsaná poctivě, samostatně a přináší řadu užitečných poznatků pro výuku tlumočení z pohledu zvládání stresu. Způsobem zpracování dané problematiky diplomantka prokázala, že výborně nastudovala veškerou odbornou literaturu, že s touto literaturou a empirickým materiálem dovede velmi dobře pracovat a je schopna jednotlivé úvahy, názory a poznatky samostatně utřídit, předložit a systematizovat. V této souvislosti oceňuji i rozsáhlou bibliografii uvedenou v závěru diplomové práce.

Diplomovou práci **Marie Příbylové** doporučuji k obhajobě a hodnotím ji prozatím stupněm **v ý b o r n ě**. O definitivní klasifikaci rozhodne vlastní průběh obhajoby.

Prof. PhDr. Ivana Čeňková, CSc.

Praha 28.6.2014